

«Basa legala areguard il rg en scola manca»

(anr/fa) Per spargnar 100 000 francs aveva decis il cussegl grond d'edir ils meds d'instrucziun rumantschs mo pli en rg. Per sfurzar las vischnancas che vulan mantegnair lur idiom manca al chantun però la basa legala. Faschond in'intervenziun persunala aveva vult savair *Romedi Arquint* (ps, Engiadin'Ota) da la regenza, sch'igl existia ina basa legala per cumandar a las vischnancas d'introducir il rumantsch grischun

Il grondcusseglier Romedi Arquint s'ha vult laschar infurmar davart la basa legala per l'introducziun dal rg en scola.

FOTOS F. ANDRY

(rg) en scola. «Dapi ch'i dat la scola populara è obligà il chantun segund la constituziun d'edir ils meds d'instrucziun en ils idioms», declera il deputà. E sch'ina vischnanca vul cuntinuar a duvrar ses idiom, alura è il chantun tenor el obligà da procurar enavant per ils meds d'instrucziun idiomatics. «Uschiglio stuess el dir che la pratica fin oz nun era legala, che legal saja mo rg», di Romedi Arquint, «e quai na po'l betg far, pertge ch'i na dat per entant anc nagin text da lescha en la constituziun che definescha ch'il chantun possa decider e definir la lingua da scola.» Ch'il fatg ch'el nun haja survegnì da la regenza nagina risposta propi a sia dumonda mussia sco ch'el di ch'i nun existia anc nagina basa legala. «Jau pens dimena che sch'i dat per la scola populara meds d'instrucziun obligatorics en rg, alura stuess in recurs dar dretg a las vischnancas da pudair pretender che quel med na saja betg obligatoric u da pudair pretender ch'el vegnia edì er en l'idiom local.» L'anr ha dumandà trais deputads rumantschs tge ch'è lur opiniun en chausa.

Vincent Augustin (pcd, Cuira)

Il project da la regenza prevesa ch'il rg vegnia introducì en scola per il mument facultativamain. Sch'ins vuless sfurzar a tut las vischnancas da far quai, alura

Jon Domenic Parolini (pps, Suot Tasna)

En sasez nun ha respus la regenza la dumonda centrala da Romedi Arquint areguard la basa legala e'ls meds d'instrucziun en rumantsch grischun. Els argumenteschan be, entant datti anc meds d'instrucziun avunda, dus èn en elavuraziun. Suentar cumenza la fasa da media-

ziun, ed els speran natiralmain da pudair persvader durant quella er las ultimas vischnancas da midar libramain ed introducì il rg. Sche quai nun è il cas – e sco ch'i para actualmain na vegn quai betg ad esser il cas – alura sto il chantun tenor mai cler e net metter a disposiziun meds d'instrucziun attractivs er en ils idioms. Uschiglio è quai ina cuntradicaziun a la libertad ed autonomia communal da decider areguard la lingua. La regenza ha propi evità da prender posiziun, be formulà in pèr frasas senza entrar sin la dumonda. Jau interpretesch quai sco Romedi Arquint, sch'els na respundan betg nun han els arguments. Cunter la voluntad da la basa nun èsi realistic da vulair sfurzar questa mesira. Tenor mai èsi evident, in artigel costituziunal che di cler e net a las vischnancas: «Igl è da resguardar las particularitads regionalas e localas», quai è bler pli decisiv che ina tran-

ter 250 decisiuns dal cussegl grond da vulair spargnar 100000 francs, e suenter lantschar in project che custa 10 milliuns. Per mai èsi cler, la basa legala

per quai manca, ed il chantun fiss sfurzà da stgaffir quella.

Vitus Dermont (pcd, Glion)

Mia opiniun pertutgant rg è che nus sajan sin la dretga via, en quel senn che minga vischnanca decida senza. Quellas vischnancas che han ditg gea al rg n'èn betg vengnidas sfurzadas da surengiu. Quai empermetta en sasez success. E jau manegel anc adina ch'i saja da tegnair ils idioms, ma tut quels che entschaivan en l'emprima classa a scriver rumantsch, a quels duessan ins dar la pussaivladad d'emprender rg. Els emprendan uschia in lungatg ch'els san duvrar en tut la Rumantschia. Il chantun è simplamain obligà da far tut il pussaivel per che quai funcziuneschia en ina buna moda. En quai che reguarda las vischnancas che s'opponan cunter il rg èsi da dir che la finamira fiss ch'èn avegnir introducessian tuttas il rg per che nus daventian vairamain ina unitad rumantscha cun bler dapli forza che uss.

